

– **O**nko teillä sellaista salaisuutta, josta ette ole kertoneet kenellekään? Armi kysyi koulun pihalla muilta.

Luokkakaverit kohauttelivat hartioitaan.

On, Frida ajatteli. Varmasti kaikilla oli asioita, joita oli vaikea jakaa.

Todellakin.

Muut vaihtoivat kuitenkin jo aihetta. Ja vaikka hän oli aamulla kävellyt kouluun täynnä toivoa kuin uusissa, hyvin istuvissa vaatteissa, tällä pihalla hän tunsi taas olevansa ek-syksissä.

Peruskoulun viimeinen vuosi oli alkanut, ja jotakin oli peruuttamattomasti ohi. Vain satunnaisesti Frida tunsi juurtuvansa maailmaan, silloin, kun kesän lämpö viivähti vielä hänen ihollaan. Niinä hetkinä maa hänen jalkojensa alla tuntui tukevalta.

Mutta vaikka oli vielä lämmintä, jossakin liikahti jo syksy – ehkä muiden oppilaiden silmien tummuudessa. Se väri oli

kuin tie tulevaisuuteen, aikuisuuteen, asioihin, joista hän ei tiennyt mitään, mutta jotka hän kuitenkin jo aavisti järjestyvän selvästi. Asioihin, jotka tekivät hänet levottomaksi. Kenties myös jotakin luokkakavereiden entisestä eloisuudesta oli laimentunut. Frida tunsu saman painon kylkiluissaan. Tulevaisuus kuhisi heissä mustissaan. Frida ajatteli pitkiä hahmoja, jollaisiksi he olivat tulossa.

Ja piha, missä he istuivat, oli vankilan piha, ja viimeinen vuosi piti vain lusia.

Yläkoulu oli tasapainottelua, kuin jatkuvaa nuoralla kävelyä, selviytymistä.

Joillekin riitti se, että katsoi pois niistä, joita ei huolitettu joukkoon,

että sulautui riittävästi porukkaan,

että edes joku jutteli,

eikä kukaan huudellut liikaa.

Niin paljon oli haurautta sillä karulla pihalla, särkymävaaraa käytävillä.

Lukuvuoden ensimmäiset päivät olivat olleet Fridalle raskaita. Armi, jonka kanssa hän oli aina ennen viettänyt aikaansa ja jonka pari hän oli aikaisemmin itsestään selvästi ollut tunneilla, tuskin enää katsoi Fridaa silmiin.

Kesälomalla Frida ei ollut kuullut oikeastaan kenestäkään. Eikä hän itsekään juuri ollut jaksanut pitää toisiin yhteyttä.

Hän oli kuvitellut kouluun paluun muuttavan tilanteen, hänen ja Armin taas lähentyvän, mutta niin ei ollut käynyt.

Kesällä alkanut etäisyys tuntui vain kasvavan heidän välillään.

Kavereita omalla luokalla ei enää ollut, ei ketään, jonka kanssa Frida olisi voinut viettää aikaa välitunneilla.

Siitä huolimatta hän yritti hivuttautua mukaan Armin uuteen porukkaan.

– Millainen se valinnainen liikkakurssi on? Frida kysyi Armilta.

– Ihan ok.

– Onko Töllä vielä yhtä tiukka kuin ennen?

– Njoo.

Frida sai huomata nopeasti, että Armia eivät enää hänen juttunsa kiinnostaneet. Aina, kun hän yritti virittää vanhaa, helppoa ystävyyttä Armin kanssa, se oli jotenkin yksipuolista: Hän kyseli ja Armi vain vastaili. He juttelivat ainoastaan Armin asioista. Fridasta Armi ei kysynyt mitään. Armi ei enää tuntunut siltä ihmiseltä, joka oli joskus ollut hänen paras ystävänsä. Frida oli sille varmasti vain joku random sivuihminen.

Menneet vuodet yhdistivät heitä yhä, mutta kun piti kasvaa liitoksistaan, kaikki muuttui, kääntyi kipeästi uuteen asentoon.

Niin kuin Armi ja Frida.

Oli ollut aika, jolloin Frida oli tiennyt Armista lähes kaiken, jolloin he olivat olleet sydänystäviä, bestiksiä, melkein erottamattomia. He olivat pystyneet puhumaan kaikesta ja heillä oli ollut aina hauskaa yhdessä.

Frida veti happea syvälle keuhkoihinsa, kun hän ajatteli noita maagisia vuosia.

Seiskalla ja kasilla mukana oli usein hengailnut myös Emma, ja he olivat olleet kolmen hengen tiivis porukka. Se oli ollut ihan parasta.

Joskus kasiluokan keväällä kaikki oli kuitenkin alkanut muuttua. Armi ja Emma olivat löytäneet rinnakkaisluokilta uusia kavereita, joiden kanssa he nyt muodostivat oman piirinsä. He olivat menneet toiseen suuntaan, johon Frida ei edes halunnut heitä seurata. Armista ja Emmasta oli tullut kunnon teinejä, jotka puhuivat vain viikonlopuista, joihin Frida ei kuulunut.

– Koistinen hommaa juomaa, eikä sille tarvitse edes maksaa, Armi kääntyi kavereidensa puoleen.

– Pääseekö sen kyydissä taas kaupunkiin? Emma varmisti.

– Sääntö numero yksi, Frida sanoi toisille. – Älkää koskaan tapailko tuollaisia itseänne paljon vanhempia tyyppejä. Se on tosi tyhmää.

Muut silmäilivät häntä kuin vajaaälyistä.

– Itse menette sitten, Frida mutisi.

Syyttävät sanat alkoivat maistua hänen suussaan heti eltaantuneilta. Hän kääntyi toiseen suuntaan ja alkoi lähestyä koulua, jonka kello onneksi jo soi.

Yöllä Frida valvoi. Hän oli hereillä haurain jäsenin ja särisevin ajatuksin.

Kun hän oli kertonut terveydenhoitajalle vuositarkastuksen yhteydessä unettomuudestaan, tämä oli käskenyt hänen pitää huolipäiväkirjaa.

Frida siis nousi ylös ja yritti kirjoittaa muistiin asioita, jotka häntä valvottivat.

Onneksi yö oli hyvää kirjoitusaikaa. Yöninä kirjoitti vaapaammin kuin päiväminä. Omalla erityislaatuisella tavallaan yöninä oli päiväminää rehellisempi.

Asioita, jotka pitävät öisin hereillä

Sydän.

Miten se jäädytetään?

Ei se ole onnistunut vielä kertaakaan.
Mä olen kyllä yrittänyt,
mutta en ole pystynyt sillä tavalla pakastamaan itseäni.
Täytyy vain löytää jokin keino hyväksyä se.

Olen koettanut olla niin kuin en tuntisi mitään.
En ainakaan pettymystä
enkä vihaa.

Haluaisin jäädyttää sydämeni vain siksi,
etten tuntisi enää niin suurta raivoa.
Mutta joka kerta lopputulos on ollut se,
että mikään ei ole loppunut,

sydän on vain jatkanut

ja jatkanut –

Liedeltä tulvi juustokuminan tuoksu.
– Teen mustapapuwokkia, äiti ilmoitti.

Äidin oudot kokkailut, part ziljoona. Frida valmisti salaa-
tin ja kattoi pöydän. Sitten hän istuutui selailemaan liinalla
lojuvaa, kiiltäväpintaista naistenlehteä. Äiti osti joskus sellai-
sen ruokakaupasta palkkapäivän kunniaksi.

Lehden kannessa nainen hymyili leveästi, punaisin huu-
lin. Frida avasi aviisista satunnaisen sivun. *Tahdon kehittyä
koko ajan paremmaksi versioksi itsestäni*, kertoi kuuluisa ja me-
nestynyt nainen. Frida ajatteli, että ihmiset päivittivät itseään
kuin koneet. Mutta milloin oli riittävän hyvä? Milloin oli tar-
peeksi?

*vatsankiristyksellä voittajafiiis
verrytellen vetreäksi
juhlakuntoon jumpalla
vertailussa vaa'at*

Jos esimerkiksi ikää oli 15 vuotta ja pituutta 175 cm, mikä painon piti olla? Kaikki oli tulkinnanvaraista, sillä oli myös lihavia laihoja.

Monen jutun viesti oli, että paikoilleen ei saanut jäädä. Oli jatkuvasti työstettävä itseään.

Frida laski lehden käsistään.

Hittoon kaikki naistenlehdet.

Ihmistenlehtiä, kiitos!

Ei hän vihannut olla nainen sinänsä – tai olla tulossa sellaiseksi – mutta ei hän jaksanut rajoittaakaan itseään, hän halusi vain olla mitä oli, oikeasti,

valtameri,

valtameri.

Usein hänestä kuitenkin tuntui siltä kuin hän olisi jokin robotti, jota joku muu ohjaili.

Mutta kuka se oli? Mikä häntä ohjaili?

Ihan kuin olisi *silmä*. Musta, imevä katse, joka seurasi hänen jokaista liikettään. Hän tunsu sen katseen päivä päivältä yhä painavampana ja käskevämpänä.

Hän näki *silmän* kaikkialla. Se vahti häntä taukoamatta.

Edes unissa se ei jättänyt häntä rauhaan.

Sekö hänet ohjelmoi tällaiseksi – tytöksi, joka mukautui kaikkien tahtoon?

Miten hän pääsisi *silmästä* eroon? Miten hän oppisi tuntemaan itsensä? Häntä vaivasi tunne, ettei hän oikeasti vienyt vain näin vähän tilaa.

Äiti oli saanut soosinsa valmiiksi.

– Ei ole nälkä, Frida huokaisi, mutta otti kuitenkin äidin mieliksi lautaselleen nokareen ruokaa. Oikeastaan hänellä ei ollut ollut nälkä pitkään aikaan. Nytkin hän vain hämmensi ruokaa lautasellaan.

– Pitää kuitenkin syödä, äiti totesi.

– Fakta nakki, se vielä lisäsi yrittäen kömpelösti keventää tunnelmaa.

Se hoki aina FAKTA NAKKI, vaikka se oli jo jotain about tuhat vuotta vanha läppä.

– En mä vaan jaksa, Frida huokaisi.

Hän muisti siskon, joka oli ennen muuttoaan opiskelupaikkakunnalle istunut häntä ruokapöydässä vastapäätä. Ja isän paikka oli ollut siskon vieressä joskus vuosia sitten. Vaikka heitä oli enää jäljellä vain kaksi, Frida ja äiti, he viipyivät yhä tutuilla paikoillaan.

Frida oli ollut yksitoistavuotias, kun hänen vanhempansa olivat eronneet. Vielä joskus hän kuvitteli isän istumassa paikallaan, pullon kilinän, vanhempien terävöityvät äänet. Hän muisti myös letut, joita isä oli joskus paistanut, sokerin rahiinan hampaissa. Sitä ajatellessaan hänen teki mieli ruokaa yhä vähemmän.

Hän mietti, miten isä nyt voi ja ajatteliko se Fridaa koskaan, välittikö. Siitä kuului silloin tällöin, mutta ei riittävän usein, jotta Frida olisi voinut olla ihan varma. Fridaa paljon vanhempi sisko oli ollut jo monta vuotta opiskelemissa toisessa kaupungissa. Opiskelijaelämä oli imaissut sisaren mukaansa niin, että tämä ehti käydä kotona vain harvoin.

Frida hämmensi ruokaa edelleen lautasellaan. Ja haarukka hänen kädessään, äkkiä se tuntui vieraalta, ja lautasen typerät kukkakuviot, nekin kuuluivat jonnekin kauas menneisyyteen.

Ei tarvittu kuin pieni kolaus, ja kaikki romahti.

Ei tarvittu kuin astianpesukone, joka piti tietyn tyyppistä ääntä niin kuin sekin olisi ollut koko ajan hiljalla mennä rikki.

– Miksi sä jatkuvasti murjotat? äiti katsahti häneen väsyneesti. – Yritä nyt olla vähän positiivisempi!

Joskus Frida kyllä koetti olla toiveikas. Mutta oliko tällainen tuuliviireily edes normaalia? Se, että mieliala saattoi vaihdella monta kertaa päivässä?

Frida kaapi loput ruoastaan biojätteisiin ja käveli huoneeseensa. Hän alkoi kuunnella musiikkia. Yleensä musiikki täytti sen, mikä oli tyhjää.

Sävelet herättivät kesän, tanssin, huvipuiston,
niin kuin yön, myrskynkin,
kaikki värit.

Mutta juuri nyt hän ei saanut musiikin sävyistä kiinni. Ainakaan samalla tavalla kuin joskus ennen oli saanut.

Asioita, jotka pitävät öisin hereillä

Jos joku saisi tietää, miten kamala mä olen.

Jos joku saisi tietää, mihin kaikkeen mä oikeasti pystyn.

Kukaan ei nähnyt sitä hänestä: Millainen Frida oli syvältä sisältään ja mitä kaikkea hänelle oli tapahtunut. Vaikka joskus hän ajatteli, että se kaikki jotenkin näkyisi, ympäröisi häntä.

Aamulla ennen kouluun lähtöä Frida harjasi eteisen peilin edessä pitkiä hiuksiaan. Toisinaan kampaaminen oli hänelle kuin meditaatiota, ja mitä pitemmät hiukset, sen parempi.

Hiuksiaan sukiessaan hän tarkasteli sitä, millainen hän oli, minkä kokoiset hänen korvansa olivat. Ne olivat erimuotoiset kuin äidillä. Kuin simpukat ihan toiselta rannalta.

Fridan pippurintummiä silmiä oli joskus ihasteltu, ja elämänsä varrella hän oli kuullut ainakin miljoona kehua pitkisistä, paksuista ripsistään.

Kahvinvärinen otsatukka riippui silmien verhona.

Silmänaluset olivat aina tummat valvomisesta. Muuten hän oli kalpea. Hymykuoppa löytyi vain kasvojen vasemmalta puolella. Pisamiakin oli, mutta säälistävä määrä, tasan viisi

kappaletta. Frida ei meikannut, hän ei edelleenkään tehnyt naamalleen mitään, vaikka olisi kai pitänyt – ainakin jos katsoi muita tyttöjä. Harjanveto harjanvedolta hän tarkasteli itseään ikään kuin ulkopuolisen silmin, arvioi rajansa.

Oli pienet rinnat ja isot reidet.

Ainakin sen jälkeen, kun luokkakaveri oli haukkunut hänen reisiään läskeiksi alakoulussa.

Kommentit olivat jääneet vaivaamaan Fridan mieltä.

Äkkiä oma peilikuva tuntui vieraalta.

Oliko hän siinä oikeasti?

Tämäkö oli hän?

Olivatko ne hänen kätensä, nämä ulokkeet, joita hän saattoi nostaa? Tässkö olivat hänen jalkansa? Hän hengitti siinä, eli niin kuin aina ennenkin. Silti hänestä tuntui jatkuvasti siltä kuin hänen rintakehänsä olisi juuttunut jotakin, mikä ei pehmentynyt, sulanut pois.

Fridan ryhti hiipui, ja hän kääntyi toiseen suuntaan. Hän ei pitänyt ollenkaan itsensä peilistä katsomisesta. Oikeastaan hän inhosi sitä.

Peilissä oli kuitenkin imua; se pakotti hänet kääntymään puoleensa vielä kerran.

Armin tummien hiusten hulmahduksen verran se kesti. Toivo, että Armi sittenkin kävelisi Fridan luokse. Mutta Armi kavereineen jäi seisoskelemaan sivummalle, kun Frida istui yksin välituntiaan pihan pitkällä puomilla.

Frida katsoi vaivihkaa Armia ja tämän uusia kavereita. Hän näki heissä vielä vapaat kesäpäivät, tuhannet kuumat auringot, pallokuvioiset bikinit ja keikkuvat laiturit, joilta heittäytyttiin kiljuen veteen.

Kesä oli vielä lähellä kuin uni tai lapsuus, sen uneliaat surinat ja maan täyteläinen raukeus. Maisemassa viipyi aavistus päättyneestä lomasta. Oli kosteaa ja lempeää kuin kainalossa, puolihuolimatta, joskus kesämekon alla.

Jotain liikahti Fridassa, jotakin haikeaa, mutta väkevää.

Kuin läikähdys jostakin toisesta, kaukaisesta elämästä.

Kaipuu iloon, huolettomuuteen.

Jos hän vain kävelisi toisten luokse?

Armi kuului luokan suosituimpiin oppilaisiin. Sen ympärille

kokoontui nytkin lisää kavereita, nättejä ja ärsyttäviä tyttöjä, joiden ringi tiivistyi mahdottomaksi murtaa.

Jokin Fridassa itsessäänkin oli muuttunut, entiset kaverit eivät olleet ainoita, joista oli tullut toisia.

Hän ei tuntenut kuuluvansa koulun pihalla aaltoilevaan teinien mereen.

Syksy kuihdutti pientareita ja höyrytti sateessa koulun pihan asfalttia. Äkkiä Frida tajusi, että lintujen laulu oli lakanut jo kauan sitten. Taivas oli hiljainen, ikään kuin pesty ja mankeloitu, taiteltu talvea varten.

– Tarvitaanko sinne teidän mökille makuupussit? Frida kuuli Emman kyselevän Sofialta.

Frida tunsi piston vatsassaan. Hän ei kuulunut mihinkään, hän oli vieras ainesosa entisten kavereidensa reseptissä. Niin kuin chili pullataikinassa.

Miksi ihmisten oli pakko muuttua? Tyypit, joita hän oli aikaisemmin pitänyt hauskoina ja hyvinä ystävinä, olivat nykyään ainoastaan outoja.

Muilla oli inside-läppiä ja sisältöä elämässään. Ei hän tietysti voinut velvoittaa ketään juttelemaan kanssaan. Tai snäppäämään hänelle. Frida ei edes kuulunut ryhmächattiin, jossa muut olivat.

Päivä päivältä se hirveä aavistus voimistui, se tunne, ettei hän kuulunut oikein mihinkään.

Häntä itseään ei varmasti enää ollut olemassakaan tässä koulussa: hän oli siellä pelkkä haamu.

Yhtä yksin kuin hän oli vain nörtti Neo. Outo hikari, joka nyt vilkuili Fridaa jotenkin hermostuneen oloisesti silmälasiansa takaa.

Sillä oli sininen sadetakki ja lötköt, epämuodikkaat farkut. Mustat hiukset oli leikattu lyhyiksi ja kummalliseen malliin.